

GEDIGTE / POEMS

<i>Wena Maartens</i>	
Fresko	95
<i>Anne-Marie Conradie</i>	
Haikoes	96
<i>G.S. Engelbrecht</i>	
Boom	97
Skepper	97
<i>Eddie Schaefer</i>	
Plakkerskamp	98
<i>Dave Lubbe</i>	
Ingrid Jonker	99
<i>Jossie Potgieter</i>	
Paljas	100
Helder skadu	101

KORTVERHAAL

<i>Tessa Louw</i>	
Blokman	103

Die rubriek *Litera* word finansiëel gesteun deur/
The section *Litera* is financially supported by
Department of Arts, Culture, Science and Technology
Departement Kuns, Kultuur, Wetenskap en Tegnologie

Rubriek vir skeppende werk

Litera is 'n rubriek vir die publikasie van skeppende werk in al die tale wat gewoonlik in *Literator* gebruik word. Die Redaksie wil daarmee 'n geïntegreerde beeld skep van die verskeidenheid nuwe skryfwerk wat Suid-Afrikaanse skrywers kan bied.

Die Redaksie kan met vreugde aankondig dat 'n kontantprys toegeken gaan word aan die beste bydraes in die loop van 'n jaar. Een prys sal toegeken word vir die beste bydrae deur 'n debutant en 'n tweede vir die beste bydrae deur 'n meer gevestigde skrywer. Nadere besonderhede sal in die volgende uitgawe bekend gemaak word.

Skrywers word daarom uitgenooi om korter skeppende werk voor te lê vir plasing in hierdie rubriek. Dit kan gedigte of kortverhale wees, maar drama- of romanfragmente en eksperimentele tekste is ook welkom. Bydraes word deur die redaksie gekeur, maar geen korrespondensie kan daarvoor gevoer word nie. Vier kopieë van elke bydrae, in dubbelspasiëring getik, moet voorgelê word. Die naam en adres van die insender moet regs bo-aan die eerste blad van gekramde tekste en op elke los vel vermeld word.

Stuur alle bydraes aan die Hoofredakteur, *Literator* (629), Buro vir Wetenskaplike Tydskrifte, Privaatsak X6001, Potchefstroom 2520.

Section for creative writing

Litera is a section for the publication of creative writing in all the languages that *Literator* usually caters for. Through this section the Editorial Board want to present an integrated image of the diversity of new writing by South Africans.

The Editorial Board is pleased to announce that a cash prize will be awarded for the best contributions for a specific year. One prize will be awarded for the best debut contribution and one for the best contribution by a more established author. Further details will be provided in the next edition.

Writers are therefore invited to submit shorter creative work for publication in this section. Poems and short stories are welcome, but also play and novel fragments and experimental texts. Contributions are refereed by the Editorial Board, but we cannot enter into correspondence about the work submitted. Four copies of each contribution, typed in double spacing, should be submitted. The name and address of the author should appear at the top right of the first page of stapled text and on every loose sheet sent in.

Send all contributions to the Editor-in-Chief, *Literator* (629), Bureau for Scholarly Journals, Private Bag X6001, Potchefstroom 2520.

Fresko

Sinopia

U buk
en trek 'n vertikale as
Die okerlyne wys
'n groot vloed en 'n skip
'n jongman in 'n put
'n volk op pad
en dan ook nog 'n seun
verward om drie maal in een nag
geroep te word

Intonaco

'n Pleisterlaag bedek
die eens veelseggende patroon

U talm ...
een meesterlike haal
en soos die oerplan wóú
verskyn 'n krip en kruis

Fresko: 'n Manier van muurskildering wat veral gedurende die 15de en 16de eeu in Italië gebruik is. Patrone in die ontwerp word direk aangebring op die nat, vars gepleisterde kalk-onderlaag. Die kleure en patrone word sodoende 'n integrale deel van die pleister as dit hard word.

Sinopia: Die fresko-kunstenaar het sy voorlopige skets op die grondlaag met sinopiet afgewerk, wat aanleiding gegee het tot die benaming *sinopia* vir die proses. Dikwels het die uiteindelijke kunstwerk op die *intonaco* heeltemal verskil van die *sinopia* as die kunstenaar intussen veranderings aan sy ontwerp aangebring het.

Intonaco: Die finale kalklagie wat op die nat pleister aangebring is nadat die patrone van die ontwerp reeds op die vorige pleisterlaag aangebring is. Die kunstenaar moes die ontwerpe vinnig en sekuur definieer – vóórdat die pleisterlagie hard word. Slegs die gedeelte van die ontwerp wat op 'n keer voltooi kon word, is met *intonaco* bedek. Dit was feitlik onmoontlik om agterna regstellings aan te bring – Redaksie: *Literator*.

Anne-Marie Conradie

Haikoes

Die ploeg breek kluite
'n voorspel tot die seisoen
wat mieliepit lag

Die windpomp skree luid
spoeg sy goue vloeistof uit
vang die son se straal

G.S. Engelbrecht

Boom

My arms gryp die
hemel vas, omhels elke
ster in die Melkweg,
en my wortels groei
in 'n duister geheimenis vas.

Skepper

Ek troffel die aarde plat
die see tuimel stil
tussen die sterre.

Ek knoop die wind
se punte vas
en knip 'n soutane
wat om die Melkweg vou.

Ek bou swart ruïnes
waarin die as nog smeul.

Ek bid God breek
troffel en ruil my soutane
vir die dag se blou.

Eddie Schaefer

Plakkerskamp

Die wind sny skerp
dit dryf die reën
 deur die skerm se dak
forseer dit in
die mure van
 karton en sak.

Die wind waai koud
doof die vlam
 van die stompiekers
die kinders skuil
in die voue van
'n dun kombers.

Deur die nag
woed wind en reën
 sny deur die vlees
 kerf aan die been
en tussen koue
 honger bloot
'n dun kombers
'n halwe brood.

Dave Lubbe

Ingrid Jonker

Verlange na Douglas

Was daar dié nag
'n hunkering
na kinderjare?
Waar somber kleure
modderbruin op jou palet
na ruwe, onbekende paaie
sag deel word van 'n rustelose blou

Abraham

Kon daar nie hier
waar Woltemade moes betaal
'n offerwese uit die see
vasgestrengel in bamboes en wier
haar van die altaar af kom haal

Waarom?

Was die doodskiem reeds gegiet
in gene of in moedersmelk
of dalk die liefdeslied
wat net 'n eggo bly
soos Sisyphus se sirkelgang
oor al jou lewenspaai hang
of net 'n liggaam, siel en gees
wat nie hippocentaurus kon wees

Jossie Potgieter

PALJAS

U
sien
'n neusie fyn roer
– stralende snorbaarde –
oë oopblaar,
ore lig.
O, so-o-o bevallig langzaam op bene rank, word die rug geboog;
room krul haar jabot; sy stap bottersag weg na die nag.
Sekondes spin op jou skoot toe-oog en traag,
pootjies vroom ingevou;
doof vir gedagtes
wat skarrel,
wat knabbel.
Skeef en leeg
grinnik Hap-uit Piering – jy bekoor
tot krummelklein, onthou gekierang:
haal nag sy melkdun masker uit, sprinkel sterkrokusse saffraan;
kaats haar oë amber van weet ...
Poliets,
swaai –
swaai,
wipstert,
ver-
d
w
y
n
s
y

Jossie Potgieter

Helder skadu

Waarom stol jagluiperdrane swart,
jammer sierpou grou al groen-en-blou sy edelsteen,
hou verskeurd in hiëna-oë sy eie hart,
kla nagapie snags so baba-alleen?

Suisel boomtoppe onder die voetstappe,
verflens reeds in vyeboom se voorskote
die mens – verweer hul met bargoens.

Dan stotter tortel: “toe-toe, toe”,
slang stok tot tak,
weekdier swagtel hom wentelend in skulptuur,
ietermagog rol op – harnashard.

Naak word ou Adam
geheel toegemaak –
bloedsag in die karos van ’n wit lam.

Blokman

Kom my Pop, kom my Lief, sit jou kop so ... sò dwars oor my skoot – ek wil sien hoe jou neus by jou voorkop inpas; hoe jou mond sy rondings maak. Laat my toe om jou wang te streek; ek wil voel hoe jy nou moet voel. Lê tjoepstil my lief; ek wil agter jou fyn geskulpte ore ruik; met die punt van my tong oor jou wimpers speel. Laat ek jou uitbeitel – van jou 'n nalatenskap maak.

Die wat my wou nadoen, het probeer om die uiterlike krag van my werk na te boots. Die geestelike krag van my skeppings, dit is waar die essensie van my werk lê. Hoe lank gelede was dit nie wat ek my testament opgestel het nie? My liggaam aan die aarde; my siel aan die verderf; my skeppings aan die mensdom. Daarom moet alles wat ek uitbeitel, volmaak wees; moet ek deur my werk ewigdurend kan voortbestaan. Ek vind skoonheid in die dood omdat ek dit deur middel van my skeppings vryspring.

Elke werk wat ek voltooi, bring my 'n stap nader aan dit wat ek nastreef – *onsterflikheid!* Hoe moeilik kan dit tog wees om te verstaan?

“My seun, ons kan slegs in die ewigheid bly voortbestaan as ons, liggaam en siel, ons aan die Here Jesus Christus ons enigste Verlosser, oorgee. Dán eers kan ons die Ewige Lewe uit sy Almagtige hand ontvang. Die tyd raak min, bely jou sondes en vra om vergiffenis voordat dit te laat is!”

“Ek het niks om vergiffenis voor te vra nie! Wat ek gedoen het, het ek gedoen! As ek weer moet kies, doen ek presies dieselfde. Vergewe, vir wát?”

Die swaar deur slaan saggies toe. Hy raak een met die stoel wat die einde gaan bring. Terwyl hy wag, dink hy aan daardie nag bykans 'n jaar gelede.

Sy was so mooi. As hy 'n kans gegun was, sou hy 'n meesterstuk van haar kon maak. Hy was nog koud en vol rooigrond toe hulle hom met haar kop op sy skoot gekry het. Die bont mosaiëkvloer was magenta onder sy kaal voete; die bloed tussen sy tone – heerlik taai. Die vars reuk van bloed en dood het hom hard laat word. Soos al die ander kere sou dit die eerste stap wees in die proses wat moes volg: die uitstorting, die skepping, die soeke na die volmaakte ... daar sal nie weer een wees nie. As hy maar net die laaste een kon kláarmaak! Die ander was nie so perfek soos sy nie. Hulle bene het hy aan die aarde teruggegee sonder om

twee maal te dink. Sy was anders – hy wou nie haar lyf aan die rooigrond oorgee nie.

Hy het lank getalm. Dit was eers nadat die kop hom ingeroep het dat hy die gat slordig toegegooi het – hy was haastig om te begin. Dit sou die volmaakte skepping wees.

Die kop; haar kop; sy kop – hy wou nie haar kop vir hulle gee nie. Hulle moes haar met geweld uit sy arms losmaak. Die konstabeltjie wat haar by hom gevat het, het in die hoek van die ateljee, langs die standbeeld van die prostituut, opgegooi. Hy kon nie die skoonheid in die dood raaksien nie; met die oë van 'n kunstenaar daarna kyk nie. So blind, so blind, is álmal dan blind?

Hulle het hom in 'n sel kom stop. Nie dat hy enige iets te sê gehad het nie, maar niemand het 'n enkele woord met hom gepraat nie. Toe dit stikdonker in die sel was en almal om hom stil, het hy dit gewaag om sy hand in sy sak te steek. Sy hande het in ekstase gebewe. Hy het diep geruik en die ereksie voel aankom. Toe het hy geëet soos een wat nooit weer sou eet nie. Hy het haar deel van hom gemaak. Die volgende oggend was sy mond nog swart van die bloed. Die blindes het gewonder oor die bloed; hom kaal laat uittrek sodat hulle kon sien waar die bloed vandaan gekom het. Hy het nie meer omgee wat met hom gebeur nie – *haar* hart het vir hom geklop.

Nou terwyl hy wag, lê sy kaal en volmaak gebeitel op sy geswelde tong.